

אוסף סיפורים "שעא"

מתוך "ליקוטי שמואל"

מלקט ועורך ש. אייזיקוביץ

eisikovits1@gmail.com

אמירת הקינות המיוחדת (גליון קבלת שבת)

סיפר המגיד מישרים הרה"צ רבי אהרון טויסיג שליט"א:
 לפני מספר שנים, ביום המר והנמהר תשעה באב, ישבתי בבית-הכנסת ואמרתי את סדר הקינות. לידי ישב בחור ואמר את הקינות בשברון לב, בבכיות ובדמעות, במשך שלוש שעות רצופות. אני לא זוכר על עצמי שאמרתי אי פעם את הקינות בצורה כל כך אמיתית ונרגשת. כל האברכים שישבו ליד הבחור שמו לב לאופן שבו יצאו הקינות מפיו. שנים רבות אני מכיר את הבחור, והוא בהחלט נחשב לבחור טוב, אבל אי אפשר לומר עליו שהוא תלמיד חכם בולט ומיוחד, בחור טוב סטנדרטי. בתפילת מנחה ניגש אחד מהמתפללים, ואני מקנא בו! הוא זכה לעשות את מה שאני לא זכיתי!

הוא ניגש לאביו של הבחור ואמר לו: "אני מוכרח להגיד לך, שהבן שלך אמר את הקינות בצורה מיוחדת מאוד! יש לך בן שממש ראוי לקנא בו. בחור צעיר שבוכה במשך שלוש שעות בלא הפסקה, בדמעות שלישי, על גלות השכינה ועל חורבן המקדש. איך זוכים לבן שכזה?"

ואותו יהודי הוסיף: "לידינו ישב הרב טויסיג, גם הוא ראה את הבן שלך אומר קינות, תשאל אותו אם הגזמתי במילה אחת במה שסיפרתי". לידינו ישב יהודי נוסף, שהאזין לכל השיחה ולא אמר מילה.

לאחר תפילת מנחה ניגש אלי אותו יהודי ושאל: "הרב טויסיג, האומנם אותו בחור אמר את הקינות בבכיות ובדמעות במשך שלוש שעות ברציפות?"
 "כן" השבתי, "הלב שלי נשבר לרסיסים כששמעתי את הלב שלו נשבר לרסיסים", היהודי הודה לי בחמימות ונפרדנו.

כמה ימים אחרי תשעה באב, אני רואה מודעת אירוסין; הבחור הזה התארס עם בתו של אותו יהודי שהתעניין אצלי. למחרת פגשתי אותו ברחוב, איחלתי לו מזל טוב, והוא סיפר לי: "חיפשתי הרבה זמן בחור טוב לבת שלי, עיקר הדגש אצלי היה על יראת השמים של הבחור."

"והנה כאשר אישרת באוזני את נכונות הסיפור על אותו בחור, שבכה והצטער על החורבן, אמרתי לעצמי: זה הבחור שאותו אני מחפש. הרי השו"ע (או"ח סימן א' סעיף ג') כותב: "ראוי לכל ירא שמים יהא מצר ודואג על חורבן ביהמ"ק", ואם הבחור הזה מצר כ"כ על החורבן, סימן מובהק כי ירא שמים הוא."

"תאמין לי כבוד הרב", הוסיף ואמר, "אמרתי לעצמי לא הייתי צריך לברר עליו לא אצל ראש הישיבה, לא אצל המשגיח וגם לא אצל חברים. מי שמסוגל לבכות בשברון לב שלוש שעות על חורבן בית המקדש, ירא שמים מופלג הוא. במוצאי שבת אמרתי לאשתי שמצדי אני רוצה את הבחור הזה לחתן לבתנו. שלחנו שדכן שיציע, כעבור שלושה ימים נגמר השידוך למזל ולברכה, בעזרת השם יתברך". עוד בית בישראל שנבנה מכוחה של מילה אחת של פרגון.

המשיך הרב טויסיג: הייתי בכנס של מחנכים בבני ברק, אחרי הכנס ניגש אלי יהודי וסיפר לי: "בבניין שלי גר אברך פלוני. בתקופה האחרונה 'חוש הריח' שלי אמר לי שהוא זקוק ל'עזרה'... פגשתי את השווער שלו מספר ימים לפני פסח ואמרתי לו: "אתה יודע איזה חתן יש לך? הוא מאיר את כל הבניין שלנו."

המילים עשו את שלהן. פגשתי את השווער בחוה"מ פסח, הוא בא לביקור חג אצל חתנו והוא אמר לי: אין לך מושג איזו שמחת יום טוב גרמת לי. במשך כל ההכנות לחג הפסח חזרתי בפני אשתי שוב ושוב על המשפט שאמרת לי, שמחנו ביחד במשפט הזה שלך: החתן שלנו מאיר את כל הבניין.

"אני מרגיש שמצבו של שכני הוטב בהרבה, ממה שהיה אך לפני תקופה קצרה", איזו השפעה יכולה להיות מכמה מילים טובות, לא בכדי דרשו רבותינו 'מחיה מתים במאמרו' - ע"י מספר מילים אפשר להחיות ממש.

הטלית שבכתה (נועם שיח – ואתחנן)

המגיד מקלם הגאון הצדיק רבי משה יצחק דרשן זצוק"ל, היה ידוע בכל ליטא בדרשותיו המעוררות לבבות לעבודת ה'.

פעם אחת כאשר הגיע לעיר הנופש 'ריגה' בה היו מתכנסים רבים מבעלי הממון בימי החופשה, נכנס לבית הכנסת להתפלל, והבחין כי רבים מן המתפללים אינם מתעטפים בטלית בעת תפילתם, וזאת מאחר שהתרשלו להביא עמם את טליתם אל עיר הנופש. בראותו כי כן, עלה המגיד על הבימה פתח ואמר: רבותי, אספר לכם מעשה שהיה, פעם אחת בימות הקיץ, שבתתי כאן בעיר ריגה, ובמהלך השבת נכנסתי לאחד הבתים בכדי לפגוש את בעליו, אולם אמרו לי כי אין האיש בביתו, היכן הוא? - שאלתי, ונעניתי, כי הוא יצא לשבות בעיירה 'דובלין'. אך הנה פתאום הגיע לאזני קול בכי תמרורים מאחד החדרים, הלכתי לכיון החדר ההוא שממנו נשמע הבכי, אבל החדר ריק אין בו איש, ואני שומע את קול הבכי יוצא מתוך הארון, בחשש פתחתי את הארון לראות מי הוא הבוכה בכי תמרורים זה? וגיליתי את הטלית של אותו איש, והיא אשר גועה בבכי, "טלית טלית" שאלתי אותה, מה לך כי בוכה את? והטלית נענתה ואמרה, "איך לא אבכה, הלא בעל הבית לקח עמו כל כסף וזהב וחמודות שיש לו ורק אותי השאיר פה לבדי." ניחמתי אני את הטלית ואמרתי לה "טלית טלית! מנעי קולך מבכי, יום יבוא ובעל הבית יצא לדרך רחוקה מזו, או אז יניח הוא כל כסף וזהב וחמודות שיש לו, ורק אותך לבדך יקח עמו..."

העגונה [מתוך 'מוסף יתד נאמן'-הרב א. חפץ]

סיפר הגאון רבי יחיאל מיכל שטרן שליט"א רבה של 'עזרת תורה': כידוע, מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל היה משיב בדרך כלל על השאלות שנשאל במהירות וכהרף עין, וזאת מחמת גאונותו כי רבה, אבל זה צריך לדעת: הוא היה 'ירא הוראה' מאד, והיכן שהדברים לא היו מחוורים אצלו כשמלה הוא לא ענה, המתין והמתין, והתאמץ רבות. והנה מעשה נפלא שימחיש זאת:

"בוקר אחד נכנסתי, ומרן אמר: 'היום אין לי רגע זמן לשוחח איתך בדברים הנצרכים'. וכה סיפר: הגאון רבי יצחק זילבר זצ"ל, שכידוע עסק גם בהצללת נשים מעגינותן, היה אצלו לילה קודם עם מקרה של בעל שנותר בברית המועצות והאשה עלתה ארצה, והוא אדם קשה מאד וממאן לתת גט. רבי יצחק ניסה את כל האפשרויות, וללא הועיל, עד שהציע לו: 'תראה, הרי אתה ודאי מאמין שיש 'עולם הבא', ואתה יודע שאשתך צדיקה, אם היא תיתן לך את ה'עולם הבא' שלה - האם תהיה מוכן לתת גט? הרי שנינו יודעים שהיא לא תשוב לכאן לעולם, ואתה לא תיסע לארץ ישראל לעולם, אז מה אכפת לך במחיר הזה?'. לזה הבעל כבר הסכים והביע נכונות לתת את הגט".

רבי יצחק זצ"ל שב ארצה והציג בפני האשה את הרעיון וההסכמה, אך היא נבהלה ואמרה שאינה מוכנה להעביר את העולם הבא שלה גם אם תישאר עגונה. רבי יצחק אמר לה 'אז אני אתן לך את העולם הבא שלי. נחליף. ואת תתני לו את שלך'... לזה היא כבר הסכימה... אבל רבי יצחק הגיע למרן הגר"ש עם השאלה הלכה למעשה: האם יש דבר כזה להעביר 'עולם הבא' מאחד לשני, האם זה מועיל, והאם לעשות את זה ולשוב לרוסיה ולטפל בענין או לא? ישבתי עד מאוחר בלילה לדון בעניין 'העברת והקנאת עוה"ב', וב'תנאים בגט', ועוד", סיפר מרן הגר"ש לגר"מ שטרן שליט"א, "ואין לי הכרעה מוחלטת. סיימתי הבוקר קצת יותר מהר את התפילה [בינו נא זאת!] כדי לעיין עוד, ואפילו לא אכלתי פת שחרית. "אין לי ידיים ורגלים - 'התבטא מרן זצוק"ל מתוך חולשה - 'וזה הרי עגונה ממש עם כל הצער והקושי שבזה".

למחרת התעניינתי מה התחדש, ומרן אמר לי: 'ר' מיכל, זה עוד לא ברור, לא עזבתי את הסוגיא, וזו סוגיא שאין בה דברים מפורשים לענייננו'. לבסוף, ביקש ממני שאלך לרבי יצחק ואומר לו שאין כאן הכרעה, ושינסה בכל זאת לשכנע את הבעל שירד מהתנאי הזה. "הסיפור לקח עוד שלושה חודשים, רבי יצחק נסע עוד ועוד, ובסופו של דבר השיג את הגט בלי התנאי. סיפרתי על כך למרן, ואנחת השמחה שנשמעה מפיו אין לתארה: 'ברוך ה' ! 'ברוך ה'!".

הפרחים (נר לשולחן שבת)

היה זה לפני שנים, בני משפחה חשובה בבני ברק קמו מן השבעה על אביהם, תלמיד חכם מעולה בתורה ובמידות. והנה למחרת, ביום שישי, פגשה את האלמנה חברה קרובה והתפלאה עד מאד לראותה הולכת ברחובה של עיר עם זר פרחים בידה... מכיון שהיו מאד קרובות, העיזה ושאלה אותה: "חברתי היקרה, הרי רק אתמול קמת מן השבעה וכבר זר פרחים בידיך?! מה קורה?! "השיבה לה האלמנה תשובה נפלאה למתבונן: "בעלי היקר, מאז החתונה בכל יום שישי היה מביא לי פרחים לכבוד שבת קודש. הרי אנו מאמינים בביאת המשיח, והיה בעלי רבי יצחק יקום לתחיה עוד היום, יבוא הביתה ולא יראה פרחים?! לכן קניתי את הפרחים הללו!".

"ושננתם לבניך ודברתם בם" (ו, ז) (מפי השמועה)

רש"י: לבניך - אלו התלמידים, שהתלמידים קרויים בנים .

לישיבת טלז המעטירה, נכנס אדם הדור. הוא פנה אל ראש הישיבה, הגאון ר' אליעזר גורדון, ואמר: "איש עשיר אני, וכעת הגיעה ביתי לפרקה, מחפש אני לחתן את הבחור הטוב ביותר בישיבה, ויש באפשרותי לספק לו את כל צרכיו, על מנת שיוכל להמשיך ולהגות בתורה גם לאחר חתונתו, אנא, אמור לי מיהו הבחור הטוב ביותר מבין מאות התלמידים!" ענה ר' אליעזר במאור פנים: "שמע נא' ידידי, יש לי ארבע מאות תלמידים, וכולם טובים ביותר, אתן לך חדר ומזון למשך כמה ימים, שב באולם וצפה על התלמידים, כך תוכל להוכיח בעצמך מיהו הבחור שאתה חפץ לקחתו כחתן לכתך". כך היה, האיש השתכן בישיבה לכמה ימים.

לאחר שלשה ימים של התבוננות, פנה אל ראש הישיבה, הוא הצביע על הפינה השמאלית, ואמר: "שם בסוף יושב בחור מיוחד בימינו!" "הו, יש לך טביעת עין טובה!" השיב ר' אליעזר, "אך יש לבחור זה בעיה קטנה..." . "מהי הבעיה?" שאל העשיר בחשש, "הבחור הזה הוא בני היחיד!" השיב הרב. "לא נעים, אינני ראוי להשתדך עם ראש הישיבה", אמר האיש. "אם כן, שב עוד כמה ימים, ובחר לך בחור אחר!" הציע ר' אליעזר.

לאחר שלשה ימים נוספים, שוב פנה האיש אל הרב ואמר לו: "הנה, בפינה הימנית יושב בחור חמד והוגה בתורה". "יפה אמרת!" התפעל ראש הישיבה, "זהו אכן בחור שעדיו לגדולות, אלא שיש לו בעיה מסוימת..." "מהי הבעיה?" הודאג העשיר. "זהו בני היחיד!" ענה ר' אליעזר. התפלא האיש, אך המשיך לתור אחר בחור נוסף. אך דברי ראש הישיבה חזרו על עצמם גם בפעם השלישית.

כעת לא התאפק העשיר, ושאל את ר' אליעזר בפליאה: "הרי בן יחיד הוא אחד במשפחתו, איך יתכן שלראש הישיבה יש שלשה בנים יחידים?!" "לא שלשה בנים יחידים לי", הסביר הרב בחיוך, "יש לי ארבע מאות בנים יחידים, כל אחד מתלמידי אהוב וייקר לי כבן יחיד!"

עונג שבת (פניני פרשת השבוע)

הימים ימי השואה הנוראה, כשעשן סמיך היתמר מעל אירופה הבווערת. בין אלפי היהודים ששהו במחנה אושוויץ וסבלו את נחת זרועם של האכזרים הגרמנים ימ"ש, היה גם יהודי בשם ר' יעקב קריגר ז"ל, תושב לודז' לשעבר. הוא היה בן למשפחה חשובה ונכבדה, וגדל על ברכי חינוך יהודי טהור שקידש את יום השבת ועינג אותו בכל לב. גם בהיותו בגיא ההריגה הבווער, לא עלתה על דעתו של ר' יעקב לוותר על עונג השבת...

עונג שבת? באושוויץ? היתכן כדבר הזה בכלל?! - מסתבר שכן. מדי ערב חילקו הגרמנים פרוסת לחם, והאסירים הסתערו עליה להשקיט את קרקורי רעבונם. אולם מדי ליל שבת, נהג ר' יעקב ליטול את פרוסת הלחם היקרה מפז, ולחלק אותה לשניים. על מחציתה ערך 'קידוש' בליל שבת, ואחר כך שורר את זמירות השבת, ואת המחצית השניה הטמין ושמר

לבוקרו של יום, אז - לאחר שהתפלל מתוך הזיכרון - קידש עליה ושורר את זמירות יום השבת.

באחת השבתות, התבקשו היהודים לצאת לעבודה מפרכת מחוץ למחנה. הם צעדו בשורה שעה ארוכה, כשהחיילים הנאצים שומרים עליהם. ר' יעקב, ששעה זו היתה קדושה אצלו לתפילת השבת, הקדיש גם הפעם את זמן הצעידה לתפילה נרגשת, ונפשו השתפכה באמירת 'נשמת כל חי תברך את שמך...' גם בעיצומה של צעדה מייסרת בגבולות המחנה. מאחוריו, צעד יהודי אשר לא זכה לגדול ולהתחנך על אור יום השבת, לא הכיר את מעלתו ולא ידע על המתנה הנפלאה הזו. הלה לא הבין מדוע ר' יעקב ממלמל, והסיק כי הוא יצא מדעתו, תופעה מצויה בגיהנום הנוראי אשר בשם אושוויץ יכונה. ר' יעקב הבין כי זו מסקנת היהודי שמאחוריו, וברגע של הפוגה העמידו על טעותו: 'לא יצאתי מדעתי, ההיפך הוא הנכון. המילים שאני אומר, הן השומרות עליי בדעתי. זו התפילה הנפלאה הנאמרת ברגש מדי שחר שבת, ואינני מוותר עליה!'

הלה נבוכ לרגע, התקשה להבין. 'תפילה? כאן? בהתרגשות? שבת? מה לכל זה ולאשוויץ, לעבודה הקשה ולסבל הנורא שהוא מנת חלקנו?!' - אולם ר' יעקב קרב אליו והסביר במתק שפתיים, כי תפילות זמירות השבת, אותן הוא אומר ומשורר במתיקות ובנעימות, הן הנותנות לו כח והמעניקות לו את היכולת לשרוד. ולא נחה דעתו, עד הזמין את היהודי להצטרף ל'סעודת השבת' המאולתרת, לקידוש ה'חגיגי' על מחצית פרוסת הלחם היבשה... זיק ניצת בנשמה היהודית של היהודי שלצידו. אף שלא ידע מהי שבת ומהו קידוש, הוא שש על ההזדמנות להצטרף ל'סעודה'. ר' יעקב קידש ובירך 'המוציא', והציע לידידו החדש לטעום גם הוא מפרוסת הלחם. אולם הלה סירב בתוקף, שכן פרוסת לחם, או אפילו מחציתה, נחשבו באשוויץ למוצר יקר המציאות. וכי יגזול מפיתו הדלה של חברו הצעיר?! אולם ר' יעקב התעקש, והסביר כי הוא חפץ בחברותא עמו ישורר את זמירות השבת בסעודה, ולכן הוא מבקש ממנו כי יתכבד ויטול משהו מפרוסת הלחם שלפניו. לבסוף הלה נענה, ולאחר מכן התיישב ר' יעקב והחל משורר במתיקות ובנעימות את זמירות השבת, ממש כמו בבית אבא וסבא, ניגון אחר ניגון אחר ניגון, כשלבנו משתפך בהתרגשות... שעה ארוכה נמשכה הסעודה הזו, כשר' יעקב יושב ושר, ולצידו יהודי אשר לא מכיר מילה, אולם נשמתו היהודית חשה את ההתרגשות העילאית. כשסיימו, הסביר לו ר' יעקב: 'הלא תדע, כי הרגע הזה הוא רגע היסטורי. שני יהודים אבודים בעולמם, גלמודים וחסרי משפחה, צילי אדם מהלכים, מקדישים שעה ארוכה לשבת בסעודת השבת, לשיר זמירות בהתרגשות ובערגה. הרי ברור שבורא עולם ומלאכיו צופים בנו עתה ונרגשים עימנו, עם השירה הבוקעת בין ארובות הכבשנים...' שבוע חלף, ועוד שבוע. דרכיהם נפרדו, והם לא ידעו מה עלה איש בגורל רעהו.

כעבור שבועיים, בשבת בבוקר, בהגיע ר' יעקב למקום עבודתו, גילה כי ידידו מלפני שבועיים מתרוצץ ומחפש אחריו. כשמצאו, ביקש ממנו לבוא אחריו לפינה נסתרת, שם שלף היהודי צלחת מרק, אמיתית!

'הבה נאכל מהר, לפני שניתפס!' - ביקש הלה מר' יעקב, ושניהם התיישבו ל'סעודה', מהודרת שבעתיים מקודמתה. ר' יעקב גילה כי גם חברו החביא מחצית מפרוסת הלחם, והם קידשו על הלחם, ולאחר מכן 'התענגו' בצלחת מרק, יקרה מפז בתנאי אושוויץ. אחר כך שוררו שוב את זמירות השבת בהתרגשות אין קץ, ואז הסביר לו חברו: 'ראה נא, לאחר השבת לפני כשבועיים, הרגשתי משהו מיוחד. טעם נעלה, שאין שני לו ואין דוגמתו. כל השבוע חיכיתי ליום השבת, ונהגתי כמוך - הטמנתי מחצית מפרוסת הלחם מהערב לטובת קידוש בשבת בבוקר. אולם בשבת בבוקר לא מצאתיך, וכך, בליט ברירה, וכיוון שאינני יודע מה זה קידוש, פשוט נטלתי את מחצית הפרוסה, אמרתי את הדבר היחיד שאני יודע - 'שמע ישראל', עשרות פעמים, והתיישבתי ל'סעודה...'. בשבת הנוכחית, המשיך וסיפר, 'תכננתי לעשות את אותו הדבר, וקרה לי נס. אחד הצוררים קרא לי לעבודה חריגה, ובסיומה היה כה מרוצה, עד שהעניק לי צלחת מרק. החלטתי לאתר אותך, כדי לחוג יחד איתך את סעודת השבת, ולחוש שוב את הטעם הנעלה והקסום אותו חשתי לפני שבועיים, בעת בה ישבנו ושוררנו זמירות שבת בהתרגשות. הרי אתה פתחת את לבי לחוש ולהרגיש את טעמה של השבת, ודווקא כאן!...'. סיפור נפלא זה, אותו סיפר ר' יעקב קריגר ז"ל בעצמו לאחר שניצל מהשואה האיומה, ומפיו צוטט בגיליון 'זיועצינו כבתחילה', פותח לנו חרך הצצה לעוצמת כוחן של סעודות זמירות השבת, ולאורה הנעלה השוררת ביום השבת. הנה כי כן, בעיצומה של התופת הנוראה ביותר עלי אדמות, בין ארובות הכבשנים ובתוככי מחנות העבודה, הצליחו שני יהודים - אחד שידע מהי שבת ואחד שלא עמד על סודה - לזכות לרגעי התעלות והתרגשות יוצאי דופן...

אחים יקרים, זכינו כי בדורות הללו אין לנו התמודדויות כאלה. לכל אחד מאיתנו שולחן ערוך בכל טוב, ואנו עורכים את סעודות השבת בשפע ובשמחה. הבה נקדיש כוחות ומאמצים לענג את השבת בזמירות עילאיות, בשירה נרגשת, ברגעי הוד בעיצומה של הסעודה - כי כך נזכה לחוש בתוככי נפשנו את ההתעלות השבתית, ונעניק גם לילדינו נכס צאן ברזל של סעודת שבת יהודית עילאית ונשגבה!

הבה נזכור, כי שעת סעודות השבת היא שעה מרוממת ונפלאה, שעה רוחנית נרגשת. זה הזמן לשורר מכל הלב, ולצרף את כל בני המשפחה. ולו נזכה לענג את השבת כהלכה בסעודות מפוארות וזמירות מרוממות, אזי נחוש את הטעם השבתי כובש את ליבנו ומרומם את נפשנו, מקרב אותנו לאבינו האוהב נותן ומקדש השבת!

רב החובל (גל' מאורות דף היומי)

רב החובל העביר יד שזופה על הגה האניה המבריק משימוש. מכל עבר נראה הים הגדול רגוע ושלו, כמו מעולם לא ביקשו גליו לבלוע בקרבם את האוניות שפילסו את דרכן במים אדירים.

מפרשי האניה היו מתוחים לכל ארכם. רוח הים הכתה בהם והמריצה את האניה אל מחוז חפצה.

הנוסעים סיימו להריק אל קרבם כוס משקה חריף לסיום ארוחת הבוקר הנפלאה שהוגשה להם. דולפינים זריזים קיפצו סביבות האניה והפסטורליה המדהימה ריתקה את הנוסעים למקומם.

בעבר, בצעירותו, היה רב החובל מסמן ביומנו בהתלהבות כל הפלגה ומתאר את קורותיה בפרוטרוט. עם השנים הפסיק לרשום את נסיעותיו ביומנו. כל שיערה לבנה בראשי, היא סימן להפלגה נוספת. אין לי סיבה לרשום, היה אומר לחביריו.

השנים הרבות שבילה בין יבשת ליבשת נתנו בו את אותותיהן. לפעמים נדמה היה, כי עוד רגע קט יכוסה מצחו בירקרוקת, מן הסוג שמכסה את דפנות האניה. הוא ואנייתו הפכו מקשה אחת, ואיש לא יכול היה להפריד ביניהם. גם נישואיו לפני שנים מעטות בלבד, לא תלשוהו מן הים. אחת לחצי שנה היה פוקד את ביתו ואת בנו הקטן, שוהה עמהם קמעא, ושב אל מקומו הטבעי, אל הים הפתוח.

ויהי היום, געגועיו של רב החובל לבני משפחתו עלו על גדותיהם, והובילוהו היישר לביתו שבצרפת. כרכרה מהירה, שבעליה תוגמל כראוי, הבהילה אותו אל ביתו, ותוך זמן קצר ישב מיודענו שבע ההפלגות בחיק משפחתו ליד האח הבוער.

שבועות אחדים שהה מיודענו בביתו, וימים אחדים בטרם שב הימה הודיע רב החובל לרעייתו, כי הפעם הוא נוטל עמו גם את בנם היחיד. עליו ללמוד את המקצוע. אני כבר מזדקן, ואיני יודע עד מתי אוכל להמשיך ולהפליג בים. זה הזמן להכניס את בני ברזי אומנות קשה זו, פסק.

היא, קשורה בכל נימי נפשה לבנה הקטן והיחיד, מיאנה לשמוע על כך. לא יעלה ולא יבוא. נכון, הוא צריך ללמוד מקצוע, אבל, רק מול עיניה. רק אם אינו נוטש אותה ולו לרגע קט. רב החובל, שחושל להתמודד עם סערות אדירות ומשברי ים אך לא עם רחמי אם על בנה, נכנע. אני אלמד אותו מול עיניך כיצד להיות רב חובל.

מספר ימים עמל רב החובל במרתף הבית על מלאכה מסויימת, אותה סרב להראות לבני ביתו. רק כשאסיים תראו, היה משיב להפצרותיהם. כאשר סיים את מלאכתו, הוא עלה מן המרתף אוחז בידי החסונות דגם של אניה קטנטונת, זהה להפליא לאנייתו שחנתה זה מספר שבועות בנמל. מאומה לא חסר לאניונת. כאן, הצביע רב החובל, נמצא החדר שלי, שבו אתה תגור בבוא היום. מאחוריך נמצא חדר המלחים. למטה, הורה רב החובל באצבעו ופתח דלת קטנה, ממוקם מחסן גזירי העץ שמיועדים למלאות את מקומם של התרנים שעלולים להשבר בעת סערה קשה. כך, במשך שעה ארוכה לימד האב את בנו הקשוב את כל רזי אנייתו וסודותיה, עד שהבן יכול היה לשוטט בה בדמיונו בעיניים עצומות.

עם תום השלב הראשון, השיקו האב והבן הנרגשים את האניה הקטנה בצוותא לתוך גיגית עצומת מימדים, שהוצבה במרכז הבית. דמיונו של רב החובל לא ידע גבולות. קרקעית הגיגית כוסתה בחול רך, דגי זהב קטנים שטו בחדווה במים הצלולים, שנמהלו במעט דיו כחלחל וציורי נוף מדהימים כיסו את צידה הפנימי של הגיגית. מושלם.

בידיים מיומנות נעץ רב החובל את עוגן האניה בחול והורה לבנו לנשוף במלא עצמת ריאותיו על מפרשיה המתוחים. דקה ארוכה ניסה הבן להטות את האניה על צידה, פניו

אדמו ממאמץ, אך מאומה לא הועיל. זהו תפקידו של העוגן, ציין רב החובל בסיפוק. הוא מעגן את האניה למקומה.

כעת, הבה נפליג.

הלילה ירד זה מכבר. לאורם של עששיות נפט זעירות שנתלו לצידי האניה, הפליגו האב ובנו במרחבי הגיגית. רוחות רבות עוצמה שנפלטו ממפוח ענק איימו לפרק את האניה שנאבקה על חייה, ולולא מיומנותו המופלאה של רב החובל, היתה האניה שוקעת זה מכבר במעמקי הגיגית.

האם פרשה זה מכבר למנוחת הלילה. הוא נשאר איתי, קבע רב החובל. גם בים אי אפשר ללכת לישון כאשר רוצים. לפעמים צריך להשאר ערים יומיים ואפילו שלשה, עד אשר תחלוף הסערה.

האניה, שטולטלה רבות במהלך הלילה, נראתה שבר כלי. מפרשיה מושלכים היו על הסיפון, תרניה מנותצים, דומה היה כי מאומה לא נותר על מקומו. אבל האניה לא התהפכה! קרא רב החובל בהתלהבות. זהו תפקידך כרב חובל!

עוד ימים מספר המשיך האב המסור לאמן את בנו ולהכניסו ברזי המקצוע, עד אשר לשמחתם הרבה של הוריו, הצליח בנם המוכשר לשמור על יציבותה של האניה במשך שש עשרה שעות רצופות של סערות ונחשולים שהערים האב.

כעת הוא כבר רב חובל, שח האב בסיפוק לרעייתו, טפח נמרצות על שכמו של בנו וחזר אל הים רגוע ושליו. בנו למד את המלאכה...

תיאור מרתק זה כותב רבי יוסף חיים זצ"ל בספרו רב פעלים (ח"ג סוד ישרים סי' א'), במענה "לתלמיד חכם אחד, תושב עיר אחרת ששאל ממני שאלות בלימוד הסוד". רבי יוסף חיים טרח להסביר לו, כי אנו, בדורות שלאחר חתימת התלמוד, דומים לבנו של רב החובל שלמד להשיט את אנייתו בתוך גיגית. אותו תלמיד חכם שפנה לרבי יוסף חיים עסק בחכמת הקבלה, ולעיתים הוא נתקל בעניינים שונים שלא נתפסו בראשו.

רבי יוסף חיים אילפו לקח, כי אם ידע אל נכון את מקומו, לא יקשו בעיניו דבריהם, אלא יבין כי חכמתו היא זו המוגבלת.